

Előbb mozdulatlaná bénul, majd szavakkal bátran szembeszáll a komplett vörösinges csapattal, s bátorságával kivívja a vezér tiszteletét. Nemescekként a színész(nő) jelenléte minden jelenetben hangsúlyos, a haláltusát azonban mintha kissé érzelmesen túljátszaná.

A Tanyaszínház előadásáiban, már megszokhattuk, évről évre inkább a komikus jegyek dominálnak. Most sincs másképp, jóllehet *A Pál utcai fiúk* nem egy vidám vásári komédia, de tanyaszínházi változata így is megőrizte a regény gyerekeknek, felnőtteknek nyújtandó emberi értékeit.

MOLNÁR FERENC–GÓLI KORNÉLIA: A PÁL UTCAI FIÚK TANYASZÍNHÁZ

Rendező: LÁSZLÓ Sándor

Jelmez: JANOVICS Erika

Díszlet: SZABÓ Attila

Színészek: ASZALOS Géza, BARTIS Emília, BÉRES Márta, BÚZA Ákos, CRNKOVITY Gabriella, GOMBOS Dániel, HUSZTA Dániel, KARDOS Krisztián, KOKREHEL Júlia, LŐRINCZ Rita, MAGYARI Etelka, MÉSZÁROS Árpád, MÉSZÁROS Gábor, RAFFAI Ágnes, SIRMER Zoltán, SOLTIS Lehel, TANKÓ Erika, TÁBOROSI Margaréta, VIRÁG György

Bózsó Izabella

Egy nap a kastélyban

Dobozy Imre–Korognai Károly: *A tizedes meg a többiek*. Újvidéki Színház

A történet a II. világháború idején játszódik Magyarországon. Az ország német megszállás alatt van. Az előadás helyszíne egy grófi kastély, melyet lakói: a gróf, a grófnő és a baronesse elutazván külföldre, elhagytak. Csak a komornyik tartózkodik még a házban, de ő is útra készül, mikor is megjelenik a tizedes, és lefoglalja a kastélyt „az ezredparancsnokság részére”. Majd sorba jön a többi váratlan vendég is: Gálfy százados és lógós társai (Gáspár és Fekete), Szíjártó, a kommunista szimpatizáns és végül Szása, az orosz nő. A kis csapat tagjai közt a darab végére barátság szövődik, a tizedes és az orosz nő között pedig szerelem. Nem számítanak a rangok és a nemzetiségi hovatartozás. Mindannyian egy csónakban ülnek, és csak akkor élhetik túl a háború szörnyűségeit, ha együtt eveznek, nem pedig akkor, ha kilökdösik

egymást abból a bizonyos jelképes csónakból. Ennek tudatában közös erővel „küzdenek” a hivatlan vendégek, a nyilasok és a németek ellen, teszik ezt a tizedes vezetésével inkább ésszel, mint erővel. A tizedes a főnök, a főkoordinátor. Elve: „Az ügyes ember ahhoz ért, amibe belefog.” Ha kell, például, operál, „sebészként” hihetetlen magabiztossággal és „szakértelemmel”. És persze végül ő az, aki leleményességével kimenti önmagát és „embereit” a nyilas Krasznavölgyi karmai közül. Ravaszul gránátokba rejtett pénzt kínál fel, de a gránátokat nem adja a nyilasok kezébe, hanem kidobja az ajtón, a nyilasok mohón utánvetik magukat, nem tudván, hogy az egyik gránát nincs hatástalanítva, s felrobbannak.

Ez az előadás egyik legjobban megoldott jelenete.

A legkevésbé sikerült jelenet pedig az, amelyben elhangzik a szállóigévé lett mondat, miszerint „az oroszok már a spájzban vannak”. Mert a díszletből kiforduló fal láttán senki sem gondol(hat) arra, hogy a konyha az elmozduló fal mögött lehet, még ha ennek fontos funkciója is van a történetben, mivel szükség esetén mögéje menekülnek a lógósok. Vagy láthatóvá kellene tenni a konyhát, vagy olyan helyzetet kellene teremteni, amelyben a mondat kellő hatást válthat ki. Így elsikkad.

Az említett két jelenet is jelzi az előadás felemás jellegét, azt, hogy a színházban debütáló Lavro Ferenc rendezésében ügyesen megoldott, hatásos és kevésbé sikerült jelenetek váltják egymást, ami különben a színészi teljesítményekre is jellemző.

A tizedes igen agyafúrt, talpraesett alak, aki nagyon is tisztában van azzal, hogy mikor merről fúj a szél, és merre kell fordítani annak a közös csónaknak a vitorláját. Ugyanakkor nemcsak önmagára gondol, hanem a sorstársaira is. Kovács Nemes Andor nem mutatja meg a tizedes emberi összetettségét. Kissé harsány, mesterkéltnél inkább bohóc, mint okos katona, holott az ő esze, leleményessége mozgatja a történetet. Katonáról lévén szó, mondhatjuk, nem viseli kifogástalanul az egyenruhát. Olykor rosszul áll rajta. Kissé harsány, erőltetett. Nem igazán találja a helyét, ami egyébként a többi színészre is vonatkozik. Hozzá hasonlóan másokon sem áll jól a „szerep-ruha”, melyet teljes eleganciával kellene hogy viseljenek, mintha hol szűkre, hol viszont nagyon is bőre lenne szabva. Ez legkirívóbb Magyar Attila esetében, aki igencsak eltúlozza a részeg baka szerepét. Vele szemben Kőrösi István visszafogottan formálja meg a szolgálatkész, megbízható katona, Gáspár alakját. Balázs Áron Gálfy századosa, aki civilben értelmiségi, az ún. úri középosztályhoz tartozik, az első részben jellegtelen, nem találja s nem mutatja meg a figura sajátos emberi, társadalmi ismérveit, amelyeket az előadás második részében pontosan, hitelesen ábrázol.

Sajátos színfolt a „házigazda” szerepét betöltő komornyik, akit László Sándor kezdetben remekül formál meg. Jól eltalált gesztusokkal s egyben

ellenállhatatlan komikummal érzékelteti a merev, tisztelettudó alkalmazot-
tat, akinek vérében van a szolgálat, a bárói családot (kivéve a bárónőt) még
a távollétükben is védi. Azt is érezzük, hogy gépies mozgása póz, felvett
modor, amely mögül, például, amikor a báró komornyikjához semmiképpen
sem illő módon, jóllehet a többieknek hátat fordítva, üvegből „húzza meg” a
pálinkát, felismerhető a nemtelen örömeket is élvezni képes ember. Később
azonban érthetetlenül felhagy a komornyiki modorral, s ezzel elveszik a sze-
rep sármja.

A többiek a németeket vagy a nyilasokat hangoskodó, erőt fitogtató sab-
lonokkal élve hozzák. Ferenc Ágota Szásájának egyetlen funkciója, hogy a
„hadfiak” világába becsempéssze az érzelmet, amit kedvesen teljesít.

Különben Szása alakja a legjelentősebb eltérés a Dobozy-szövegből ké-
szült nagy sikerű Keleti Márton-film és Korognai Károly színpadi változata
között, melynek újvidéki megjelenítését inkább a bohózat felé tolódás jellem-
zi. Aki így fogta föl, élte át az előadást, az alkalmasint jól is szórakozott.

DOBOZY IMRE–KOROGNAI KÁROLY: A TIZEDES MEG A TÖBBIEK ÚJVIDÉKI SZÍNHÁZ

Rendező: LAVRO Ferenc m. v.

Díszlet és jelmez: CSÍK György m. v.

Koreográfus: LAVRO-GYENES Ildikó m. v.

Színészek: LÁSZLÓ Sándor, KOVÁCS NEMES Andor, KŐRÖSI István, BA-
LÁZS Áron, MAGYAR Attila, FERENC Ágota, VARGA Tamás, HUSZ-
TA Dániel, GIRICZ Attila, PONGÓ Gábor, NÉMET Attila, MOLNÁR
Róbert, SIRMER Zoltán f. h.